

DE KORENSLANG (*ELAPHE GUTTATA GUTTATA*) IN DE NATURE EN IN HET TERRARIUM, DEEL I.

Door: Ulf Olsen, Ørnevej 6, 4040 DK Jyllinge, Denemarken.

Inhoud: Inleiding - Beschrijving - Verspreidingsgebied en andere ondersoorten - Biotoop - Klimaat en activiteit - Het jaaggedrag - Voortplanting - Vijanden - Afweergedrag.

INLEIDING

Het geslacht *Elaphe*, dat in Denemarken "rattenslangen" genoemd wordt, heeft een zeer groot verspreidingsgebied. Op het Amerikaanse kontinent van het noordelijkste deel van de U.S.A. tot Costa Rica in het zuiden, midden en zuid Europa, Azië en de Maleise eilandengroep. Wat de meeste *Elaphe*-soorten uit Amerika gemeen hebben is, dat ze niet alleen erg mooi zijn, maar dat ze buitengewoon geschikt zijn om in een terrarium te houden. Dat laatste kan niet bepaald gezegd worden van de andere vertegenwoordigers van dit geslacht in de rest van de wereld, behalve als het om kweekdieren gaat.

Juist de korenslang (*Elaphe guttata guttata*) uit het zuidoosten van de U.S.A. behoort tot één van de mooiste, en wordt door velen als de mooiste *Elaphe*-soort in Amerika beschouwd.

BESCHRIJVING

Wat betreft de grootte behoort hij tot de middelgrote slangen; de lengte van volwassen (uitgegroeide) exemplaren varieert normaal gesproken van 76 tot 122 cm. Het langste exemplaar wat tot nu toe gevonden is overschrijdt met zijn 182,9 cm de nor-

male maximum lengte behoorlijk, maar echt bijzonder is dat nu ook weer niet, omdat zoiets eigenlijk bij alle slangesoorten voorkomt. Het vrij slanke, maar toch gespierde lichaam heeft een naar verhouding kleine, maar lange en smalle kop met een duidelijke overgang van het lichaam naar de nek. De staart is van een gemiddelde lengte (bij een totale lengte van 120 cm is ongeveer 19 cm daarvan staart). De anaalschub is gedeeld; dorsalen in 27 (zelden 29) rijen, waarvan de vijf bovenste bij volwassen exemplaren zeer licht gekield zijn; 8 supralabialen; 11 of 12 sublabialen; 215 tot 240 ventralen; 61-79 subcaudalen.

De ventralen (buikschilden) zijn aan beide zijden voorzien van een zwak gekielde kant en samen met de nogal grote beweeglijkheid van de buikschilden geeft dat de korenslang de mogelijkheid om een werkelijk goed houvast te hebben, zelfs op een niet zó gelijk oppervlak. Dat wordt ten volle benut wanneer deze slangen in struiken en bomen klimmen.

Men krijgt een aardige indruk van deze eigenschap wanneer men een korenslang vast "hangt" aan een loodrechte boomstam, die niet noodzakelijkerwijs een erg ruwe schors hoeft te hebben, maar wel enigszins ruw is. Als nu weer geprobeerd wordt de slang van de stam te krijgen door de slang zachtjes horizontaal of iets naar beneden te trekken, zal men merken dat de buikschilden werkelijk een vaste greep hebben op iedere kleine oneffenheid in de stam. Een kenmerk, niet alleen voor *Elaphe guttata guttata*, maar ook voor de andere *Elaphe*-soor-

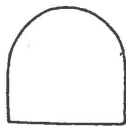
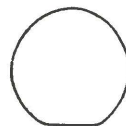
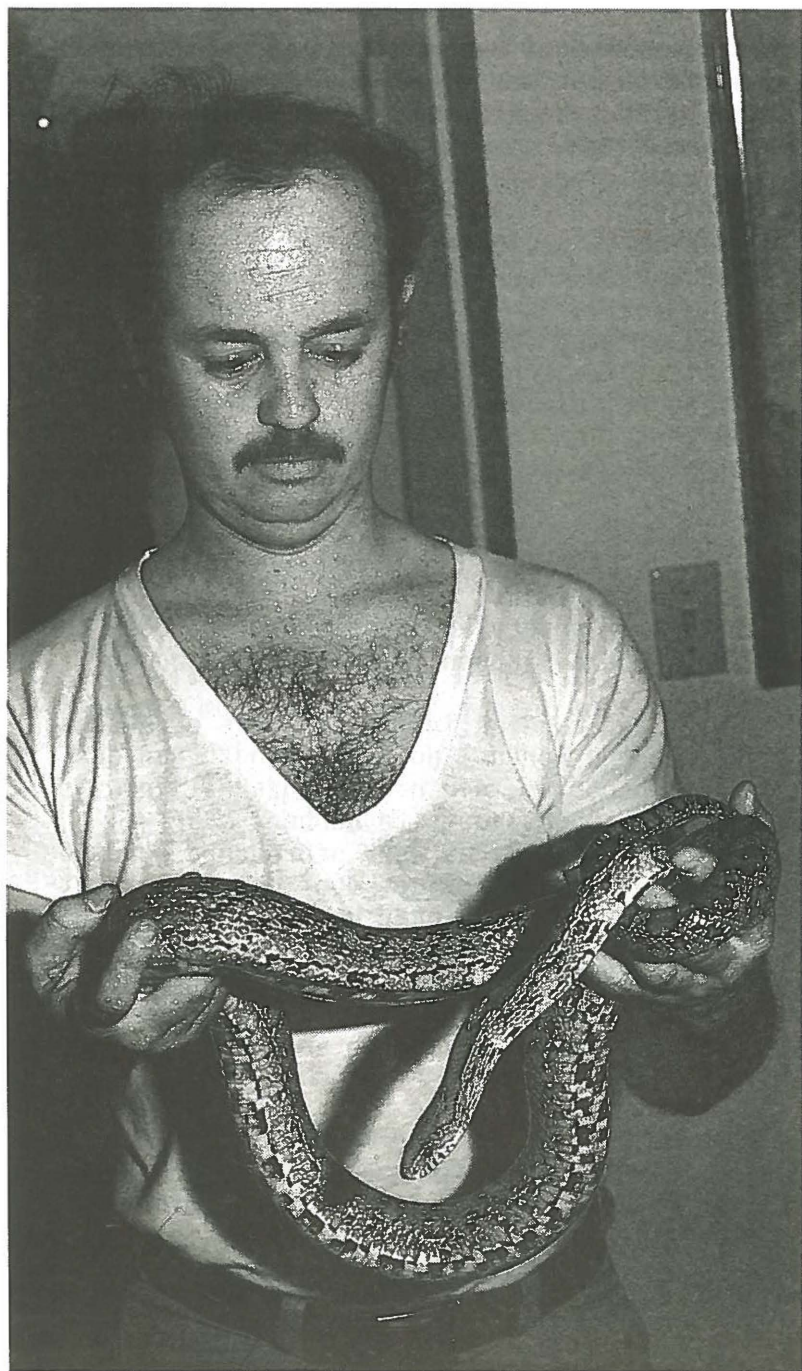

Fig. 1

Doorsnede *Elaphe*-soorten Doorsnede andere slangen

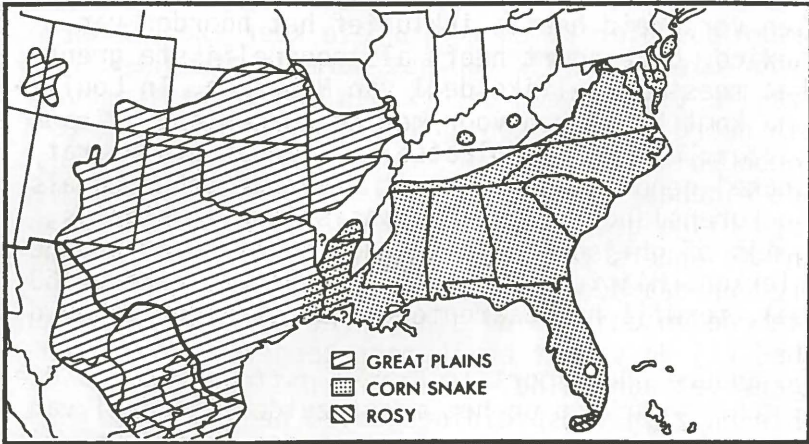

ten is, dat de doorsnede van het lichaam lijkt op een omgekeerde U, terwijl het bij de meeste andere slangen meer rond is (zie figuur 1).

Bij de beschrijving van de lichaamsbouw van de korenslang zei ik al, dat hij tamelijk slank is, maar ook hier komen een enkele keer exemplaren voor die duidelijk van het normale afwijken. Zo zag ik tijdens een bezoek aan een terrariumhouder in noord Florida een korenslang die ongewoon fors gebouwd was (zie foto). Het was een vrouwtje, dat de eigenaar enige jaren geleden gevangen had. Men zou bijna geloven, dat het volumineuze lichaam aan niets anders te wijten was dan aan sterk overvoeren en daardoor vetzucht. Maar de eigenaar protesteerde en zei dat de slang precies dezelfde omvang had bij de vangst en ik moet toegeven dat ze nergens vet aanvoelde.

Binnen zijn verspreidingsgebied heeft *Elaphe guttata guttata* meerdere lokale namen, waarvan "Corn snake" (korenslang) en "Red rat snake" (rode ratenslang) de twee meest gebruikte zijn, de laatste het meest. En dat met een goede reden, omdat de slang met zijn kleurenpracht uitstekend aan de naam beantwoordt. De basiskleur van het lichaam varieert van geel-oranje, oranje-rood, roestkleurig tot grijs met sterke rode of bruin-rode, zadelvormige vlekken, op regelmatige afstand langs de bovenkant van de rug. Aan beide zijden bevinden zich gelijksoortige, maar kleinere vlekken in dezelfde kleuren. Hetzelfde geldt voor de karakteristieke tekening op de kop. Zowel de rug-, zij- als hoofdvlekken zijn omringd door een min of meer duidelijke zwarte rand. De basiskleur gaat bij veel exemplaren in de buurt van de nek over van oranje tot geel en verder wit. Deze kleur zet zich voort op de buikzijde. De kleur van de buik varieert van wit tot zacht rood of rood-bruin met veel zwarte, rechthoekige vlekken, die in kleine groepjes op min of meer regelmatige afstand van

elkaar liggen. De vlekken worden aan de onderkant van de staart vaak zwarte strepen. *Elaphe guttata guttata* is eierlegend.

Kaart 1. Verspreidingsgebied van *Elaphe guttata* (overgenomen uit: Conant, 1975).

VERSPREIDINGSGBIED EN ANDERE ONDERSOORTEN

Het verspreidingsgebied van de korenslang is behoorlijk groot. Van zuidelijk New Jersey in het noorden tot Florida in het zuiden en Louisiana in 't westen (zie fig. 2). Van slangesoorten met een groot verspreidingsgebied bestaan vaak geografische varianten zonder dat er over nieuwe ondersoorten gesproken wordt. Hetzelfde geldt voor *Elaphe guttata guttata*. Er is bijvoorbeeld een duidelijk verschil in de dominerende hoofdkleur tussen dieren uit noord Florida en dieren uit midden en zuid Florida, waarvan de kleur en tekening lang niet zo sprekend zijn. De allermooiste en meest kleurige exemplaren komen uit South Carolina. De dieren uit die streek zijn over het algemeen

toch wat langer en forser gebouwd.

Behalve *Elaphe guttata guttata* zijn er nog twee ondersoorten. De ene is *Elaphe guttata emoryi*, die een nog groter verspreidingsgebied heeft met Texas als centrum en die zich in alle aangrenzende staten verspreid heeft, inclusief het noorden van Mexico. Deze soort heeft als noordelijkste grens het meest zuidelijke deel van Nebraska. In Louisiana komt hij samen voor met de korenslang. *Elaphe guttata emoryi* die plaatselijk "Great plains rat snake" genoemd wordt, heeft dezelfde tekening als de korenslang, terwijl de basiskleur lichtgrijs, grijs of grijsbruin is met donkergrijze of bruine vlekken. Hij is iets korter (61-91 cm; rekord 153 cm), terwijl hij daarentegen wat steviger gebouwd is.

De andere ondersoort is *Elaphe guttata rosacea* die slechts voorkomt op het meest zuidelijke deel van Florida, en wel op een rij eilanden (The Keys) die Florida's zuidpunt vormen. Hij verschilt in bouw en grootte niet van de korenslang en ook in kleur is er geen groot verschil. De basiskleur en de kleurschakering zijn hetzelfde, maar het verschil bestaat hierin, dat de zwarte randen die alle rug- en zijvlekken omringen, óf gereduceerd zijn óf bijna geheel ontbreken. Hetzelfde geldt voor de onderzijde. De plaatselijke naam voor *Elaphe guttata rosacea* is "Rosy rat snake" en zo worden eenvoudigweg alle individuen van *Elaphe guttata* van The Keys genoemd. Maar ten onrechte, want het verspreidingsgebied van de nominaatvorm van *Elaphe guttata guttata* reikt tot daar, hetgeen wil zeggen dat er veel kruisingen tussen deze ondersoorten voorkomen. Zou je dus een 'echte' *rosacea* willen vinden, dan zou dat op een van de allerzuidelijkste eilanden moeten zijn. Persoonlijk zet ik een groot vraagteken bij het korrekt beschrijven van *rosacea* als een aparte ondersoort. Deels omdat er in de beschubbing geen verschil bestaat en deels omdat het kleurverschil zeer klein en niet eenduidig is.

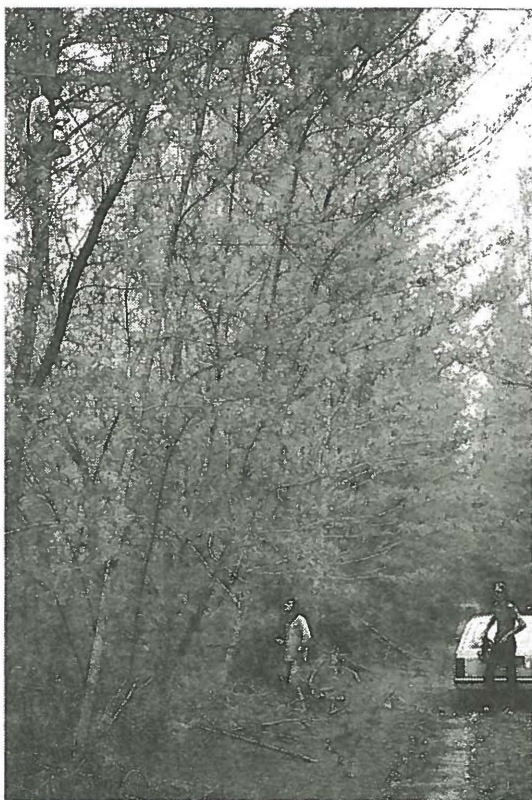
BIOTOOP

In tegenstelling tot vele andere slangen doet de korenslang het redelijk goed bij de mensen. Hoewel de verandering van een vroeger ongerepte natuur naar landbouwgrond, plantages, wegen en steden het oorspronkelijke bestand flink heeft doen teruglopen. Maar de korenslang heeft zich opmerkelijk goed aan de veranderde omstandigheden kunnen aanpassen. Wat dat betreft, profiteert hij zelfs van de mens. Men kan denken aan landbouwarealen gebruikt voor het verbouwen van mais, die samen met voorraadschuren en dergelijke, onvermijdelijk een grotere populatie knaagdieren met zich meebrengt, en daarmee wordt de fourageringsmogelijkheid van de korenslang vergroot. Veel landbouwers zien hem dan ook als een nuttig dier, een status die een slang anders zelden ten deel valt.

Deze goede aanpassingsmogelijkheden laten zien, dat de korenslang niet zulke hoge eisen stelt aan zijn biotoop, en dat hij het goed doet in nogal verschillende biotopen. Het is daarom vrij moeilijk een nauwkeurig beeld te geven van zijn leefmilieu, maar hier zijn enkele voorbeelden van plaatsen waar hij onder andere is aangetroffen: bebost, glooiend of heuvelachtig terrein; heide met dennebomen; eikebosjes; klifachtige hellingen; open en dun begroeide vlakten; prairies; maisvelden en overige landbouwgronden; fruitplantages; bermen; steenhopen; bij en in gebouwen zoals schuren, hotelkelders en kerken. Het is ontegenzeggelijk een kleurrijk beeld, maar afgezien daarvan zal ik twee biotopen proberen te beschrijven die zich in naar verhouding ongerepte, of meer precies, weinig aangetaste, verlaten natuurlandschappen bevinden, die ik in Florida ben tegengekomen.

Kennissen daar, zowel in het noorden als in het zuiden, brachten mij naar lokale gebieden waar zich de grootste en dichtste populaties bevonden. Wat de twee biotopen met elkaar gemeen hebben is,

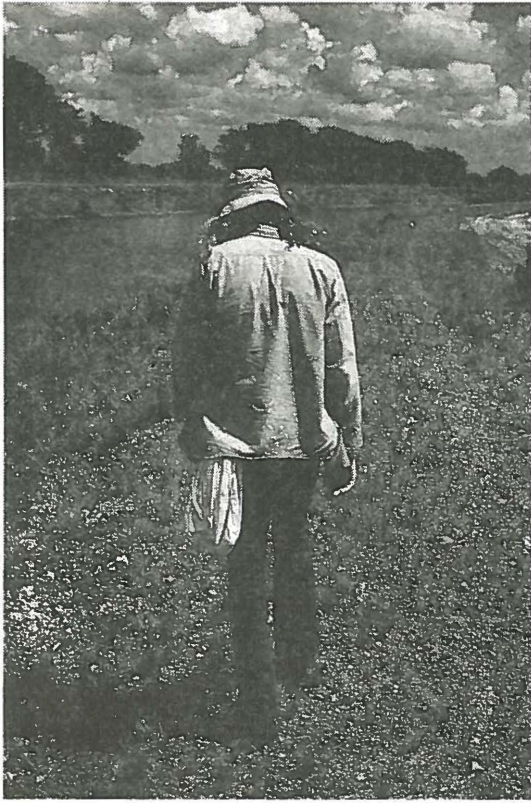
John
Prof

Dat ze zich altijd in de onmiddellijke nabijheid van waterlopen bevinden, zo dicht bij het water als mogelijk, maar met een absoluut droge bodem. Dat wil zeggen op de hoger gelegen delen van de oever. Het maakt niet uit of de waterlopen natuurlijk zijn of door mensen aangelegde kanalen. Bij het ene biotoop is de oever met zeer hoge naaldbomen begroeid en de bodem is bedekt met een dik tapijt van dennenaalden. De bodemvegetatie is tamelijk dun. De korenslang, die overigens nogal verscholen leeft, heeft hier twee leefmilieus waaraan hij de voorkeur geeft. Ofwel verschuilen ze zich onder rottende boomstammen, onder loszittende stukken van een klif, in onderaardse gangen of holen die door knaagdieren gegraven zijn, of ze bevinden zich vrij hoog in de naaldbomen, vaak meer dan 10 m hoog. Daar boven liggen ze dan in de open lucht, keurig opgerold op de takken, maar als ze zich bedreigd voelen hebben ze in de regel dichtbij een toevluchtsoord, onder wat losse schors of in gaten in de boomstam. In hoeverre ze zich buiten bevinden of verschuilen hangt af van het weer en de temperatuur, aangezien ze niet van al te hoge temperaturen houden. Op de foto is links boven één van mijn reisgenoten te zien die bezig is in een naaldboom te klimmen om een korenslang naar beneden te halen en op de volgende foto is de slang te zien die daar heerlijk op de takken ligt, terwijl hij bijna nieuwsgierig de rustverstoorder bekijkt, die heel voorzichtig dichterbij komt. Wanneer je niet voorzichtig genoeg bent, wordt de slang bang en vlucht naar zijn schuilplaats of helemaal naar de dunste takjes, waarvan hij zich zonodig naar beneden laat vallen als hij zich bedreigd blijft voelen. Doet hij dat laatste, dan is hij al lang verdwenen tegen de tijd dat je weer beneden bent. Overigens leeft de korenslang in dit biotoop, het oostelijke verspreidingsgebied, samen met twee an-

dere slangen, en eindigt wel eens als prooi voor één van hen, namelijk de indigoslang (*Drymarcon corais couperi*), die zich op de bodem ophoudt, vooral onder de grond, in gangenstelsels gegraven door andere dieren. *Elaphe obsoleta*, de andere slangesoort, is een naaste, wat grotere verwant van de korenslang. Hij is ook vaak in bomen te zien, maar klimt zelden hoger dan 2-3 m. Hij is hier met twee ondersoorten vertegenwoordigd, en in het zuiden van Florida is het vooral de oranje rattenslang (*Elaphe obsoleta rossalleni*) die samen met de korenslang voorkomt terwijl de gele rattenslang (*Elaphe obsoleta quadrivittata*) in het grootste deel van Florida voorkomt en wat verder naar het noorden. Toch komen de oranje en de gele rattenslang samen met de indigoslang lang niet zo talrijk in dit biotoop voor.

Het biotoop van de andere *Elaphe guttata guttata* verschilt sterk van het hiervoor beschreven biotoop. Er bevinden zich geen bomen in de onmiddellijke omgeving van de waterloop. De bodemvegetatie is bijzonder spaarzaam en de bodemcondities zijn, als het gaat om een gegraven kanaal (zoals op deze foto) bijzonder ongestuurd voor slangen, in ieder geval gezien door mensen ogen. De korenslang geeft er ook hier de voorkeur aan om zo dicht mogelijk bij het water te leven, zo lang de bodem maar helemaal droog is. Dat wil zeggen, aan de zijken van het kanaal, die vooral uit vulkaanachtige slakken bestaan, variërend in grootte van ongeveer 2 tot 10 cm. De slakken zelf hebben een erg ruw en niet uitnodigend oppervlak en daarom, samen met het feit dat ze verschillend in vorm en grootte zijn, klinken ze niet in tot een kompakte massa, maar vormen een luchtige structuur met veel tussenruimten. In dit doolhof van tussenruimten leeft de korenslang diep in de kanaaldijk, waarschijnlijk met verschillende grotere en kleinere instorpingen van slakken die makkelijk ontstaan, iedere

keer als de slang zich er tussen wringt om zich een toegang te verschaffen.

Zoals te zien is op de foto draagt de korenslang die hier leeft daar duidelijk de tekenen van. Ze zien er op zijn zachtst gezegd vreselijk uit, omdat de huid op zowel de kop als het lichaam bezaaid is met beschadigingen. De beschadigingen, die gelukkig zelden ernstig van aard zijn, zijn slechts oppervlakkig en verdwijnen, wanneer de slang uit deze omgeving wordt gehaald, na één of twee vervellingen. Ook in dit biotoop heeft de temperatuur invloed op het feit of de slangen zich buiten ophouden of zich helemaal verschuilen. Vooral in de ochtenduren is te zien dat de korenslangen met ongeveer tweederde deel van hun lichaam buiten liggen om op te warmen na de koude nacht. Op goede dagen konden we wel zes tot acht korenslangen zo zien liggen, wanneer we op een vroege ochtend ongeveer één kilometer langs een soortgelijk kanaal liepen. Maar in tegenstelling tot de korenslangen uit het hiervoor beschreven biotoop, die zich zo te zien veilig voelden als ze hoog in de bomen lagen, kregen wij de indruk dat de slangen die tussen de vulkanische slakken leefden zich helemaal niet zo veilig voelden wanneer wij dichterbij kwamen. Zo gauw we ze dichterbij waren, schoten ze bliksemsnel terug in de kanaaldijk en lieten zich voorlopig niet meer zien.

Ook hier treft men af en toe andere slangesoorten dan de korenslang aan. Het zijn met name de dwerg-ratelslang (*Sistrurus miliarius barbouri*) en de zwarte hardloper (*Coluber constrictor priapus*) of "racer" zoals hij door de Amerikanen wordt genoemd. Wat betreft de korenslang is het niet ondenkbaar dat hij door zijn uitstekende aanpassingsvermogen zich daar thuis voelt waar de meeste prooidieren zijn en er niet zo'n rekening mee houdt hoe de rest van de omgeving op die plek is.

Uitgaande van de twee besproken biotopen zou je

misschien geloven dat de korenslang een deel van zijn tijd in het water doorbrengt, maar het blijkt dat hij zich nauwelijks in het water ophoudt. Toch bedenkt hij zich niet wanneer hij een prooidier, dat zijn toevlucht tot het water neemt, achtervolgt.

KLIMAAT EN AKTIVITEIT

In een groot deel van het verspreidingsgebied van de korenslang is de luchtvochtigheid vaak behoorlijk hoog, terwijl die in andere gebieden meer normaal is. In het grootste deel van het verspreidingsgebied valt jaarlijks 1000-1500 mm regen, terwijl vooral in sommige streken van Florida wel tot 2000 mm in een jaar valt. 's Zomers varieert de gemiddelde temperatuur van ongeveer 22°C in het noordelijke deel van het verspreidingsgebied, tot ongeveer 27°C in het zuidelijke deel. 's Winters bedraagt de temperatuur ongeveer 4,5°C in het noorden en goed 21°C in het zuiden - alles bij elkaar een duidelijk verschil in de temperatuursverhoudingen binnen het verspreidingsgebied van de soort, zowel in de zomer als in de winter. Je zou denken dat eenzelfde slangesoort het moeilijk vindt de juiste levensvoorwaarden te vinden bij zulke verschillende temperatuursgemiddelden. Maar omdat de korenslang geen liefhebber is van al te hoge temperaturen, slaagt hij daar uitstekend in. In het noorden ligt hij zomers vaak buiten in de zon om zich voldoende op te warmen, terwijl hij zich in het zuiden vaak ondergronds ophoudt om niet te warm te worden. Het spreekt voor zich dat hij 's winters in het zuiden zelden in winterslaap gaat, terwijl de winterslaap steeds langer wordt hoe noordelijker men komt, wel tot zes maanden.

Zijn aktieve periode begint op soortgelijke wijze, dat wil zeggen, als hij hongerig is en op jacht

gaat, is dat laat in de middag in het noorden, terwijl dit tijdstip steeds verder schuift naarmate men zuidelijker komt. Zo begint hij in Florida op zijn vroegst te jagen nadat het donker is geworden (afgezien van een korte periode in de winter), en de grootste activiteit vindt plaats tussen ongeveer 21.00 uur en 24.00 uur. Dat is duidelijk te merken als je 's avonds en vooral 's nachts in Florida rond rijdt. Het is niet ongebruikelijk om wel acht tot tien korenslangen te zien op de weg en ongeveer half zoveel gele of oranje rattenslangen, wanneer je zo'n drie tot vier uur op de goede plaatsen rond rijdt. Het is alleen jammer dat de helft, soms wat meer, zoals de Amerikanen zeggen D.O.R. (Dead on the road, dood op de weg) zijn. Het overrijden van deze slangen gebeurt wanneer ze de weg oversteken, en niet zoals vaak het geval is met ratelslangen, dat het dier zich op de weg ophoudt om zich op te warmen.

Toen wij in Florida waren zagen we natuurlijk ook andere overreden slangesoorten, maar het grootste deel waren toch de hier beschreven soorten, en het moet gezegd worden dat het wegen waren waar weinig verkeer op was. Wanneer je overdag op deze wegen reed zag je eigenlijk nooit een slang, dood of levend, met uitzondering van soorten die overdag actief zijn, zoals bijvoorbeeld de zwarte hardloper en de ruwe groene slang (*Opheodrys eastivus*), maar dat hoorde echt tot de zeldzaamheden.

HET JAAGGEDRAG

De korenslang is een uitstekend jager, wat ook wel nodig is, aangezien er weinig aan zijn eetlust mankeert. Wanneer hij op zoek naar voedsel is, doet hij dat erg rustig en beheerst, waarbij hij het terrein nauwkeurig en voorzichtig onderzoekt op geursporen, die naar een prooi kunnen leiden. Wanneer zo'n spoor gevonden is en de eigenlijke jacht-

fase begint, kan dat op twee manieren gebeuren. Ofwel blijft hij erg beheerst en nadert slechts langzaam het prooidier tot hij op grijpafstand komt, waarna hij de prooi snel en precies grijpt en wurgt; ofwel volgt hij het spoor met nogal snelle, schokkerige bewegingen die in een 'explosie' eindigen wanneer hij oogkontakt met het prooidier heeft. In deze 'explosie' wordt het prooidier bliksemsnel gegrepen, meestal in de buurt van de kop, en gewurgd. Wanneer een poging af en toe mislukt en het prooidier probeert er vandoor te gaan, dan zal de korenslang de achtervolging inzetten, zo snel hij kan. Zoals al eerder gezegd wurgt de korenslang zijn prooi op een wurgslang-manier en hij kan een behoorlijk grote druk met zijn windingen uitoefenen; zo wordt de prooi zeer snel gedood. Na één tot anderhalve minuut, als de hartslag en iedere beweging is opgehouden, wordt de greep wat lossen en de kop opgezocht, waarna het verslinden van de prooi begint. Korenslangen zijn in staat, in verhouding tot hun kop, vrij grote prooidieren op te eten, groter dan bijvoorbeeld een koningslang (*Lampropeltis*) met een even grote kop.

VOEDSELKEUZE

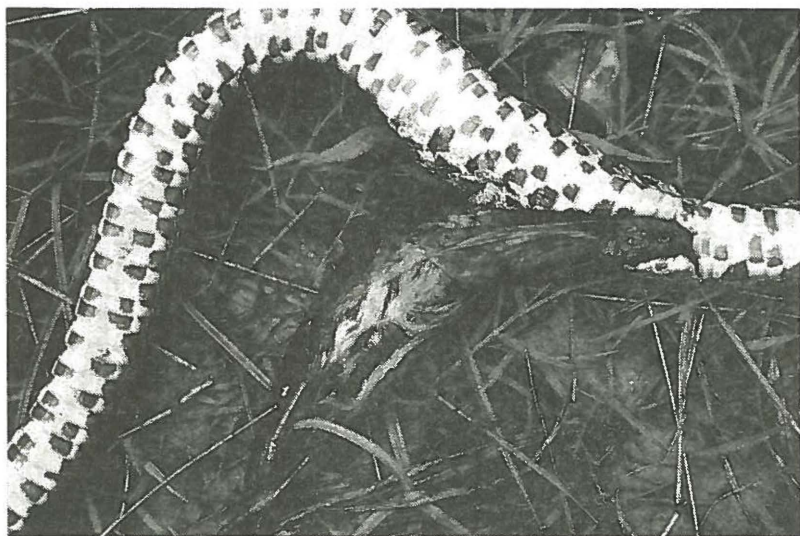
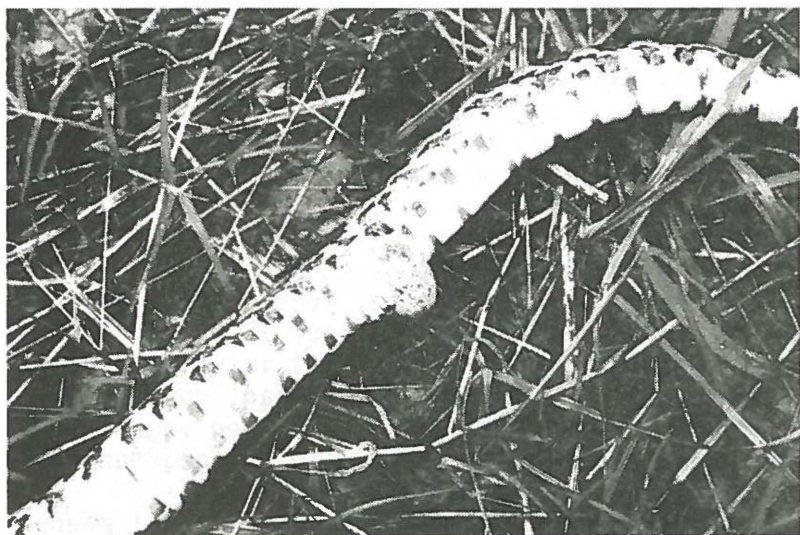
De voedselkeuze is vrij veelzijdig, maar bestaat toch hoofdzakelijk uit allerlei knaagdieren, en vooral hun jongen, van de juiste grootte. Af en toe willen er ook nog wel eens wat kleinere vogels, vleermuizen, hagedissen en kikkers (met name boomkikkers) tussen zitten. Vooral de jongen van de korenslang zijn er op ingesteld hagedissen en kikkers te pakken, maar ook volwassen dieren zeggen geen nee als de gelegenheid zich voordoet. In de vroege zomer van 1978, laat in de avond, had ik een unieke ervaring, die erop wijst dat *Elaphe guttata* ook vogeleieren eet. Toen ik op een snelweg reed in het noordoosten van Texas, werd

een slang overreden door de auto voor mij. Terwijl je eigenlijk niet mag stoppen op een snelweg, liet ik me daarvan niet weerhouden en ik reed snel achteruit om de slang wat nader te kunnen bekijken. Het bleek een *Elaphe guttata emoryi* te zijn, waarvan het achterlichaam was overreden, precies over de anus. Hij leefde en de verwonding zag er niet echt ernstig uit. Een tamelijk dikke buik wees erop dat hij die avond net gegeten had. Snel in een zak ermee en verder ging het weer. Pas de volgende middag, ergens in Louisiana keek ik er weer naar, maar toen was hij gestorven. Het interesseerde me ondertussen wel wat hij gegeten had, dus de buik werd voorzichtig open gesneden en een vogelei en een vogel kwamen tevoorschijn, die opgegeten waren in de genoemde volgorde.

Het is bekend dat Bull slangen (*Pituophis*) evenals de gele en oranje rattenslangen, vogeleieren eten als ze eraan kunnen komen, maar ik heb nog niet eerder gehoord dat *Elaphe guttata* zich ook aan een vogelei tegoed kan doen, noch ben ik eenzelfde ervaring in de literatuur tegen gekomen.

VOORTPLANTING

Elaphe guttata plant zich erg goed voort. De vrouwtjes leggen normaal gesproken ieder jaar een legsel en niet zelden twee legfels in het zuidelijke deel van het verspreidingsgebied. De paring vindt in het voorjaar plaats en de zwangerschapsduur is 35-60 dagen. De eieren worden in de loop van de maanden mei en juni gelegd en soms een tweede legsel in de maand juli. Ieder legsel bestaat uit 9-25 eieren. Toch kunnen erg kleine en jonge vrouwtjes tevreden zijn met een legsel van 3-5 eieren, waarna het aantal eieren de volgende jaren toeneemt. Wanneer een vrouwtje ouder wordt, neemt het aantal eieren weer af. De vorm en de grootte van de eieren hangt sterk af van hoe flink het

vrouwtje gebouwd is en hoe groot ze is. De eieren hebben de neiging, tot op zekere hoogte, een grotere omvang te hebben, naarmate het vrouwtje groter is. Een erg dun vrouwtje zal vaak lange en dunne eieren leggen, bijna cilindervormig, terwijl de eieren van een fors gebouwd vrouwtje wat meer rond van vorm zijn, zoals bijvoorbeeld vogeleieren. De lengte van de eieren, wanneer ze gelegd worden, kan varieëren van 30-61 mm en de diameter van 18-32 mm. Het gewicht ligt normaal tussen de 5 en 12 g, maar toch kunnen de grootste eieren meer dan 20 g wegen. Over het algemeen zijn de eieren van *Elaphe guttata guttata* kleiner dan de eieren die gelegd worden door *Elaphe guttata emoryi*, en dezelfde verhouding geldt voor de jongen die na 55 tot 98 dagen uitkomen (normaal 60-75 dagen). De jongen van de korenslang varieëren in lengte van 20-35 cm, terwijl pas uitgekomen *emoryi*-jongen gezien zijn van wel 39,7 cm. Behalve dat *emoryi*-jongen langer zijn, zijn ze ook vaak forser in verhouding tot hun lengte dan de jongen van de korenslang.

VIJANDEN

Zoals eerder vermeld is *Elaphe guttata* één van de slangen die zich aan de verandering van natuur- tot kultuurlandschap het best heeft aangepast en daarom kan niet gezegd worden dat ze noemenswaardig bedreigd worden. Toch is de mens zijn grootste vijand, eerst en vooral omdat er ongelooflijk veel *guttata*'s iedere nacht worden dood gereden. Ook maken *Elaphe guttata* en zijn jongen op een natuurlijke manier deel uit van de voedselketen voor een groot aantal dieren, waarvan vooral roofvogels en kleinere roofdieren, zoals de otter, genoemd moeten worden.

LEEFTIJD

De hoogste leeftijd die een korenslang heeft bereikt is 21 jaar en 9 maanden (Perkins, 1954). Dat een hoge leeftijd niet ongewoon is voor een *Elaphe guttata*, wordt nog eens onderstreept door de volgende opgetekende feiten: 21 jaar en 4 maanden (Perkins, 1951); 19 jaar en 4 maanden (Conant & Hudson, 1949); en 18 jaar en 4 maanden (Perkins, 1948). Deze informatie over leeftijden komt allemaal van in gevangenschap gehouden dieren, en omdat er niet voldoende onderzoek gedaan is naar de mogelijke ouderdom van deze dieren in de natuur, weten we hieromtrent niets zeker.

AFWEERGEDRAG

Wanneer je *Elaphe guttata* in de natuur aantreft en wilt vangen, dan probeert hij eerst te vluchten. Voor zover dat niet lukt zal hij zich dapper verdedigen. Dat doet hij allereerst door uit te slaan en te bijten, zo gauw hij de aanvaller dicht genoeg genaderd is. Het is niet ongewoon dat hij, terwijl hij aanvalt, een kort maar duidelijk sissen laat horen. Een ander verdedigingsmiddel is het snel vibreren met de staartpunt tegen de bodem, waarbij een geluid voortgebracht wordt dat voor een ongehoefd oor makkelijk te verwisselen is met het ratelen van een ratelslang. Of dat nu echt de bedoeling is, of dat het er slechts om gaat zoveel mogelijk herrie te maken om daarmee de rustverstoorder weg te jagen, is niet bekend.

Toch verzetten lang niet alle *guttata's* zich zo heftig bij het vangen, dat ze gaan bijten. Het is zelfs zo dat de meest tegenstribbelende exemplaren snel rustig en tam worden (voor zover men van een slang kan zeggen dat ze tam wordt), wanneer ze in een terrarium gehouden worden. Het fantastische aanpassingsvermogen van deze slangen, hun taaiheid,

hun grootte en hun rustige en betrouwbare karakter maakt dat het de meest geschikte slangen zijn voor het houden in een terrarium. Dat ze daarbij, zoals al eerder gezegd, erg mooi zijn, maakt het niet minder aantrekkelijk om ze te houden.

Vertaling: Astrid Gomes.